

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/124/2019
Identifikačné číslo spisu: 8716205531
Dátum vydania rozhodnutia: 22.04.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Bajánková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:8716205531.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ E.. Q. P., bývajúceho v T., F. G. X, 2/ D.. E. E., bývajúcej v T. T., Z. XX, zastúpených spoločnosťou Advokátska kancelária JUDr. Marcel Mašan, s. r. o., so sídlom vo Veľkom Slavkove, Školská 257, IČO: 36 858 935, v mene a na účet ktorej koná JUDr. Marcel Mašan, konateľ a advokát, proti žalovanému Slovenská lyžiarska asociácia, občianske združenie so sídlom v Poprade, Karpatská 3256/15, IČO: 42 133 700, zastúpenému JUDr. Ing. Marcelou Martinkovičovou, advokátkou v Poprade, Nám. sv. Egídia 95, o neplatnosť vylúčenia žalobcov z členstva v Slovenskej lyžiarskej asociácii, vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 10C/157/2016, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo 16. októbra 2018 sp. zn. 11Co/51/2018, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove zo 16. októbra 2018 sp. zn. 11Co/51/2018 a rozsudok Okresného súdu Poprad z 26. februára 2018 č. k. 10C/157/2016-340 z r u š u j e a vec vracia Okresnému súdu Poprad na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Poprad (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 26. februára 2018 č. k. 10C/157/2016-340 návrh zamietol (I. výrok) a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania voči žalobcom 1/ a 2/ v rozsahu 100 %, pričom o výške náhrady trov konania rozhodne súd po právoplatnosti tohto rozhodnutia samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (II. výrok). Na odôvodnenie rozhodnutia uviedol, že žalobcovia sa žalobou doručenou súdu prvej inštancie 17. júna 2016 domáhali určenia nezákonnosti rozhodnutia Konferencie žalovaného z 29. mája 2016, ktorým žalovaný rozhodol o vylúčení svojich členov - žalobcov. Uvedené rozhodnutie navrhli zrušiť v celom rozsahu. Súd sa v prvom rade zaoberal otázkou, či má právomoc vo veci konať a rozhodovať. S poukazom na § 15 ods. 1 zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov (ďalej len „zákon č. 83/1990 Zb.“) platného ku dňu podania žaloby skonštatoval, že proti rozhodnutiu Konferencie žalovaného z 29. mája 2016 nebolo možné podať žiadny opravný prostriedok. Podanie žaloby tak bolo jediným legitímnym a legálnym prostriedkom ochrany práv žalobcov, ktoré mali byť konaním orgánu žalovaného porušené. Ďalej dôvodil, že s účinnosťou od 1. júla 2016 bola možnosť domáhať sa na súde ochrany svojich práv podľa § 15 ods. 1 zákona č. 83/1990 Zb. zrušená vypustením predmetného zákonného ustanovenia.

Táto skutočnosť však nespôsobuje zastavenie konania začatého riadne v čase, keď táto možnosť a kompetencia bola súdu daná, ale iba to, že od 1. júla 2016 musí súd opäť preskúmať svoju právomoc. Uzavrel, že v posudzovanej veci to tak nie je, a preto je daná právomoc súdu až do právoplatného rozhodnutia o podanej žalobe. Vykonaným dokazovaním mal preukázané, že postup Konferencie žalovaného, ktorá 29. mája 2016 rozhodla o vylúčení žalobcov, bol v súlade so zákonom. O vylúčení žalobcov bolo rozhodované skôr, ako boli na danej Konferencii prijaté nové stanov, a preto proces ich vylúčenia posudzoval podľa predpisov platných k momentu rozhodovania o ich vylúčení, t. j. podľa stanov žalovaného zo 6. septembra 2014. Za správne nepovažoval tvrdenie žalobcov, že jediným oprávneným orgánom na konanie a rozhodnutie o ich vylúčení z členstva je výlučne disciplinárna komisia. Poukázal na § 22 ods. 2 zákona č. 440/2015 Z. z. o športe a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 440/2015 Z. z.“), podľa ktorého má priamo Konferencia žalovaného kompetenciu rozhodovať o tom, kto bude alebo nebude jeho členom. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcov rozsudkom zo 16. októbra 2018 sp. zn. 11Co/51/2018 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanému priznal voči žalobcom nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Podané odvolanie vyhodnotil ako nedôvodné. Preskúmaním veci dospel k záveru, že súd prvej inštancie vykonal dostatočné dokazovanie, z ktorého vyvodil správne skutkové zistenia a rovnako správne vec právne posúdil. Dôvody uvedené v rozhodnutí súdu prvej inštancie považoval za dostatočné, a preto sa s nimi, aplikujúc § 387 ods. 2 CSP, v celom rozsahu stotožnil a odkázal na ne. Poznamenal, že v prípade potvrdenia rozsudku súdu prvej inštancie nie je potrebné, aby odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku zopakoval tie závery napadnutého rozhodnutia, s ktorými sa stotožňuje, keďže obe rozhodnutia, resp. ich odôvodnenia tvoria jeden celok. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia (ďalej aj ako „dovolatelia“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovali z § 420 písm. e/, f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Predovšetkým namietali, že v posudzovanej veci nie je zrejماً vecná príslušnosť súdu. V tejto súvislosti poukázali na uznesenie odvolacieho súdu sp. zn. 1Co/80/2018 vydané v obdobnej právnej veci. V označenom rozhodnutí odvolací súd skonštatoval, že v správnom súdnictve sa prejednávajú prípady, v ktorých sa člen občianskeho združenia domáha ochrany svojich práv dotknutých rozhodnutím disciplinárneho orgánu občianskeho združenia. Dotknutá osoba môže uplatniť právo na súdnu ochranu svojich práv na základe správnej žaloby vo veciach správneho súdnictva podľa § 194 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“). V danom prípade však odvolací súd vec prejednal v rámci civilného procesu. Argumentovali, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné a arbitrárne, pričom súd im uprel právo na súdnu ochranu a možnosť brániť sa proti rozhodnutiu žalovaného. Poukázali na to, že stanov žalovaného platné v čase prijatia rozhodnutia o ich vylúčení nepoznali inštitút vylúčenia Konferenciou. Tiež zdôraznili, že zákon č. 440/2015 Z. z. nie je v danom prípade priamo aplikovateľný, ale musí byť implementovaný do stanov organizácie a až následne môžu byť jeho ustanovenia použité. V kontexte uvedeného navrhli, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil na nové konanie a rozhodnutie. Zároveň žiadali, aby bolo rozhodnuté o vecnej príslušnosti súdu na konanie v danej veci.

4. Žalovaný s dovolacou argumentáciou dovolateľov nesúhlasil, nakoľko predmetom konania je súkromnoprávny spor o členstvo v občianskom združení. Uviedol, že ako občianske združenie nie je orgánom verejnej správy v zmysle § 4 SSP, a preto daná vec nepatrí do správneho súdnictva. V konaní preukázal, že Konferencia bola oprávnená prijať rozhodnutie o vylúčení žalobcov ako jeho členov, a to v súlade so stanovami zo 6. septembra 2014 v spojení s § 22 ods. 2 zákona č. 440/2015 Z. z. Mal za to, že rozhodnutie Konferencie je výhradne vnútornou záležitosťou občianskeho združenia, na ktorú sa vzťahuje princíp autonómnej spolkovej samosprávy garantovaný ústavným princípom odľuky občianskych združení od štátu podľa čl. 29 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a § 2 ods. 3 zákona č. 83/1990 Zb. Vzhľadom na uvedené navrhol, aby dovolací súd dovolanie zamietol a priznal mu náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podali v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) žalobcovia zastúpení v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorých neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie je prípustné i dôvodné.

6. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

10. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

11. V posudzovanom prípade dovolatelia uplatnili dovolacie dôvody podľa § 420 písm. e/, f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Vyjadrili pochybnosť, či predmetná vec mala byť vôbec rozhodnutá v režime civilného práva. Zároveň, rozhodnutie Konferencie žalovaného - občianskeho združenia o ich vylúčení z tohto združenia považujú za nezákonné a v rozpore so stanovami, pretože Konferencia nemala v danom čase právomoc prijať rozhodnutie tohto typu.

12. Predmetná žaloba bola na súde prvej inštancie podaná 17. júna 2016. Preskúmaním obsahu spisu dovolací súd dospel k záveru, že dovolatelia sa domáhajú súdnej ochrany svojich práv prostredníctvom žaloby podľa § 15 ods. 1 zákona č. 83/1990 Zb. v spojení s § 247 a nasl. zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“).

13. Podľa § 15 ods. 1 zákona č. 83/1990 Zb. v znení účinnom do 30. júna 2016, ak člen združenia považuje rozhodnutie niektorého z jeho orgánov, proti ktorému už nemožno podľa stanov podať opravný prostriedok, za nezákonné alebo odporujúce stanovám, môže do 30 dní odo dňa, keď sa o ňom dozvedel, najneskôr však do 6 mesiacov od rozhodnutia požiadať okresný súd o jeho preskúmanie.

14. Dôvodová správa k návrhu zákona č. 83/1990 Zb. uvádza, že orgány štátnej správy nie sú oprávnené kontrolovať vnútorný život združenia a mocensky do neho zasahovať. Z tohto dôvodu sa navrhovalo prijať právnu úpravu, ktorá by členom združenia priznávala právo domáhať sa na okresnom súde posúdenia, či akékoľvek rozhodnutie niektorého z orgánov združenia je v súlade s jeho stanovami a

so zákonom. V praxi mohlo ísť o rozhodnutie, ktoré sa týka všeobecne činnosti združenia, ale i člena združenia, napríklad uloženie trestu, vylúčenie a pod. Predmetný návrh na súd mohol byť podaný iba vo vzťahu ku konečnému rozhodnutiu, ktoré už nemôže byť žiadnym orgánom združenia podľa stanov zmenené alebo zrušené.

15. Ustanovenie § 15 ods. 1 zákona č. 83/1990 Zb. teda upravovalo možnosť podania návrhu na súd na preskúmanie konečného rozhodnutia orgánu združenia, prekluzívnu 30 dňovú lehotu na jeho podanie ako i vecnú príslušnosť okresného súdu na prejednanie takejto veci. Dané ustanovenie však neriešilo otázku procesného režimu, v akom sa má uskutočniť súdne konanie, teda zjednodušene, či mal konať civilný alebo správny súd. Táto otázka totiž závisela od povahy rozhodnutia orgánu združenia.

16. S účinnosťou od 1. júla 2016 došlo k zrušeniu § 15 ods. 1 zákona č. 83/1990 Zb. bez náhrady. Zrušením daného ustanovenia však nebola odstránená možnosť obrátiť sa na súd, pretože táto je daná vo všeobecnosti. Lehota na podanie návrhu na súd a určenie vecnej príslušnosti súdu následne vyplývajú z povahy návrhu na súd, ktorý sa odvíja od povahy rozhodnutia orgánu združenia. To znamená, že ani zrušenie § 15 ods. 1 zákona č. 83/1990 Zb. vo svojej podstate neznamenalo zmenu právneho stavu v tomto smere. Inými slovami, ak rozhodnutie orgánu združenia má aspoň čiastočne vrchnostenskú povahu, ktorá sa týka individuálnych práv a povinností účastníka tohto združenia aspoň sčasti s presahom na jeho základné práva a právom chránené záujmy, môžeme hovoriť o záujmovej samospráve a preskúmanie daného rozhodnutia by sa malo uskutočniť vo sfére správneho súdnictva.

17. I keď je variabilita obsahu rozhodnutí orgánov združení ako i samotného charakteru združení veľmi široká, možno za vrchnostenské rozhodnutie považovať aj také rozhodnutie, ktoré vylučuje zo športového združenia jeho člena, čím tento stráca právo účasti na takých športových činnostiach a aktivitách domáceho alebo medzinárodného rozsahu, ktoré sú nevyhnutne spojené práve s členstvom v predmetnom športovom združení. Takéto rozhodnutie má totiž jednoznačný dopad na subjektívne práva vylúčeného člena združenia, pretože vo svojej podstate neguje jeho možnosť vykonávať športovú činnosť na profesionálnej úrovni, resp. následne umožňuje danému členovi venovať sa príslušnej športovej činnosti len rekreačne. Keďže uvedené konečné rozhodnutie orgánu združenia má povahu rozhodnutia orgánu záujmovej samosprávy ako podskupiny orgánov verejnej správy, je na preskúmanie jeho zákonnosti príslušný správny súd de lege lata v konaní o všeobecnej správnej žalobe (§ 177 a nasl. SSP). Naopak, ak by išlo o také konečné rozhodnutie združenia, ktoré by vyššie opísaný presah na subjektívne právo nemalo, resp. by malo výlučne súkromnoprávny charakter (napr. zmena výšky členského poplatku), bol by na rozhodnutie príslušný súd de lege lata konajúci v civilnom sporovom konaní (§ 3 CSP).

18. S poukazom na uvedené bolo potrebné na danú vec aplikovať § 15 ods. 1 zákona č. 83/1990 Zb. a súčasne ustanovenia § 247 a nasl. OSP (rozhodovanie o žalobách proti rozhodnutiam a postupom správnych orgánov). Po 1. júli 2016, rešpektujúc zásadu perpetuatio fori, malo konanie pokračovať na súde prvej inštancie, keďže podľa prechodného ustanovenia § 491 ods. 1 SSP, ak nie je ďalej ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté podľa piatej časti OSP pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Dovolací súd uzatvára, že postup odvolacieho súdu bol rovnako nesprávny, pretože pochybenie súdu prvej inštancie v odvolacom konaní nenapravil a vec tiež prejednal a rozhodol ako civilný spor podľa ustanovení CSP. Týmto nesprávnym procesným postupom tak znemožnil dovolateľom, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

19. Dovolaciemu súdu tak neostalo nič iné, ako napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP). Keďže nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 2 v spojení s § 450 CSP).

20. V záujme efektivity ďalšieho konania dovolací súd nad rámec uvedeného dopĺňa, že postup Konferencie žalovaného, ktorá 29. mája 2016 rozhodla o vylúčení žalobcov, nemožno považovať za

správny. Súd nižších inštancií aplikovali na prejednávanej vec (aj) § 22 ods. 2 zákona č. 440/2015 Z. z., podľa ktorého o neprijatí za člena národného športového zväzu alebo o vylúčení člena z národného športového zväzu rozhoduje najvyšší orgán; o vylúčení člena môže rozhodnúť aj disciplinárny orgán na základe závažného disciplinárneho previnenia. V tejto súvislosti však treba vziať na zreteľ aj prechodné ustanovenie § 102 ods. 1 zákona č. 440/2015 Z. z., podľa ktorého národný športový zväz je povinný zosúladiť svoje stanovy a predpisy upravujúce disciplinárne konanie a konanie o sporoch, ktoré uskutočňujú jeho orgány, a predpisy podľa § 5 ods. 3 a 4 s týmto zákonom najneskôr do 30. júna 2016. Vzhľadom na priebeh Konferencie sa nemožno odvolať na Čl. 10 bod 10.3 písm. i/ stanov zo 6. septembra 2014, podľa ktorého do výlučnej pôsobnosti Konferencie patrí rozhodovanie o ďalších otázkach, ktoré zákon alebo stanovy zahŕňajú do pôsobnosti Konferencie. Obsah zápisnice z Konferencie žalovaného z 29. mája 2016 preukazuje, že k schváleniu návrhu zmien stanov žalovaného došlo až po prijatí rozhodnutia o vylúčení žalobcov Konferenciou, ktorá v rozhodnom čase takouto kompetenciou nedisponovala. Smerodajný tak bude § 3 ods. 3 zákona č. 83/1990 Zb., v zmysle ktorého práva a povinnosti člena združenia upravujú stanovy združenia. V tomto prípade to budú teda stanovy žalovaného zo 6. septembra 2014, ktoré boli platné v čase prijatia rozhodnutia o vylúčení žalobcov a ktoré v Čl. 6 bode 6.5 jasne vymedzovali, z akých dôvodov zaniká členstvo u žalovaného. Zanik členstva vylúčením na základe rozhodnutia Konferencie žalovaného medzi upravenými možnosťami absentuje. V ďalšom konaní bude preto nevyhnutné reflektovať aj uvedené skutočnosti.

21. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

22. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok